

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ביתם ואת זרעם ואת כל אשר להם אותנו ואת כל אשר לנו. כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב, בכל. מכל. כל. – ופירושו על פי המבואר כאן בגמ' באברהם כתיב (בראשית כד פסוק א) ה' ברח את אברהם בכל, ביצחק כתיב (שם כז פסוק לג) ואכל מכל, ביעקב כתיב (שם לג פסוק יא) וכי יש לי כל – הם נתברכו בכל הדברים – שלא נחסר להם כלום – ומכאן דרשו רבותינו ז"ל ששלשתן הטעמין הקדוש ברוך הוא בעוה"ז מעין עולם הבא, ושלא שלט בהם יצה"ר, והי' בהם מיתת נשיקה בלא מלאך המות, ולא שלטה בהם רמה ותולעה. וכמו שהם נתברכו, כן יברך אותנו בלגנו יחד שיהי' בברכה שלמה – שנכלול כל הדברים שהיה להם. ונאמר אמין.

הדרן עלך השותפין

פרק ב לא יחפור

פתיחה

אסור להזיק³ ממון חבירו או לגרום לו נזק אפילו כשמשמש בתוך שלו תשמיש הצריך לו וממנו נמשך נזק⁴ לשכנו הקרוב אל ביתו, כפי דרכי דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, והקפידה תורה שלא יעשה אדם בתוך שלו

הוא יברך את בעל הבית וכו' כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל וכו', ואיני יודע למה. צידה לדרך דברים פרק ה פסוק י (פרשת עקב) ומצאתי כעין זה בארחות חיים הלכו ברהמ"ז סימן נ"ו ובכל בו ברכת המזון כה ועיין מחזור ויטרי סימן פ"ג ועיין בתוס' יום טוב ז"ל בס' מעדני יום טוב על הרא"ש ברכות (מו א) – אות ט' – והובא גם במחצית השקל (או"ח סי' ר"א סק"ב)

³ לשון שו"ע הרב ה' נזקי ממון סעיף יד וכבר התבאר זה בב"מ ק"ז.

⁴ ומדברי הרמב"ן והרשב"א בב"ב דף כו ע"א בההיא דרב יוסף נראה שאפילו בדבר שאינו גירי דיליה ראוי לחסיד להרחיק לפנים משורת הדין שלא יזיק לחבירו, עיין שם

⁵ ובחזו"א כתב שעיקרי דיני שכנים נמסרו לחכמים לקבוע מה נקרא עושה בתוך שלו, ואחרי הכרעתם הוי דין תורה. ומסברא נראה שגם בזה יש לנהוג עפ"י הכלל מה דעלך סני לחברך לא תעביד, ובוה ימנעו הרבה סכסוכי שכנים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

דבר הגורם היזק לחבירו, ואפילו אינו מזיק עתה אסור לו לעשות אפילו בתוך שלו דבר העלול לבא לידי נזק⁶, ואינו יכול שלא להרחיק הנזק ולומר שאם יבא נזק ישלם⁷, וכן אסור לעשות תשמיש בשלש שיגרום צער לשכנו. כגון עשן או ריח רע, או שמטרידו, וכמו שיתבאר להלן

במה דברים אמורים כשהנזק נמשך ממעשיו או מכחו, אבל אם אין הנזק נמשך ממעשיו או מכחו, אלא מאליו בא, אינו חייב למנוע מלהשתמש בתוך שלו כמו שיבואר להלן דף כב: בעזה"ת⁸.

וכל שיש דינא דמלכותא שעל המזיק להרחיק, אזלינן בתריה וחייב להרחיק⁹.

⁶ כדמוכח בהא דתנור וכיוצא בזה, אף על פי שאינו מזיק, אלא שמא יזיק.

⁷ מבואר בכמה מקומות בפוסקים. וכתב בסמ"ע סימן קנ"ג שמא לא יהיה לו לשלם, וגם אינם רוצים לירד עמו בדינא ודיינא, או למרוח ולבנות, ושמא יהיו זמן בלא דירה ויצטרך הנזק למלטל עצמו מדירה לדירה.

⁸ בגמרא הא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמר מודה ר' יוסי בגירי דיליה ומוכח מדברי הראשונים (בהא דמרחיקין כותל מכותל חבירו (כדף כב ע"א) בתוס' לספרת הר"ח והרא"ש הרא"ש, ומהר"י מיגש והרשב"א דגם גרמא דגיריה הוי בכלל גיריה לענין הרחקה, ובנ"י סיכס הלכה זו וכתב, נמצא שהנזקין מתחלקים לג' דינים, לר' יוסי דהלכתא כוותיה בהני דהוו גיריה ממש חייב להרחיק ואם הזיק חייב לשלם, השני באלו שהם גרמא (דגיריה) חייב להרחיק אף על פי שאם הזיק פטור מלשלם, השלישי שמותר לקרב כמו אילן ובור, וכ"ש שפטור מלשלם כשמזיק בשרשיו דהא גרמא בנזקין פטור, ע"כ. ומדבריו משמע שיש סוג גרמא שאינו חייב להרחיק כשאינו בגדר גיריה, והיינו דומיא דבור ואילן שהשרשים באים לאחר מכן, ויש לעיין במ"ש הרמ"א סימן שפו סעיף ג שבכל גרמא בנזקין כופין אותו לסלק, וצריך לפרש דהיינו כשיש בו משום גיריה, או דאיירי שלא בנזקי שכנים, שמסברא נראה דלכו"ע ובכל אופן חייב המזיק להרחיק, אמנם הרא"ש בתשובה (כלל קח סימן י, הביאו הרמ"א בסימן קנ"ג סעיף כ), כתב סברות אחרות בהך דהרחקת נזיקין, שאף לר' דאמר על הנזק להרחיק את עצמו היכא דלא הוי גירא דיליה, מודה היכא דנפיש הזיקא דשמעון, וגם תשמיש של שמעון קבוע ואי אפשר לו לסלק עצמו, וכתב, והמדקדק בפ' לא יחפור יראה דשיערו חכמים בכל דבר ודבר לפי מה שראוי להזיק, והיכא שידוע קצב וסכום עד היכן ראוי להזיק כתבו השיעורים. והיכא שאין ידוע כתבו בכדי שלא יזיק, כי דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום, והקפידה תורה שלא יעשה אדם בתוך שלו דבר הגורם היזק לחבירו וכו', עיין שם. הרי שצירף הרא"ש סברות נוספות בדיני חיוב הרחקה, שאינם תלויים ממש בגירי ולא בגירי, ותלוי במציאות ההרחקות על מי נוח יותר להרחיק את עצמו. ובהנהגה"פ"י משכנים הלכה ה הביא בשם הריצב"א דלא אמר ר' יוסי על הנזק להרחיק עצמו אלא בדברים שהם עיקר ישוב או דירה או תשמיש, שאין לו למזיק להניח ישובו או דירתו, ומביא גם בשם הירושלמי דמשמע כן, ובאבן האזל פ"י משכנים נראה שמשוה סברת הרא"ש עם סברת הריצב"א, ועי"ש שהאריך בהלכה זו.

⁹ בשו"ת בית יצחק חו"מ סימן עח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ולענין פניה לעיריה וכדומה במקום בו יש נזק משכנו, עיין הערה¹⁰, אולם במקום בו נדרש אישור עבור חבירו כדי לבנות, ודאי אינו חייב להזיק את עצמו, והכל כפי ראות עיני המורה¹¹.

א. לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו ולא שיח ולא מערה

לא יחפור אדם¹² בור אפילו אין בו מים, סמוך לבורו של חבירו, שהחפירה גורמת נזק לבור הקיים, וצריך להרחיק ששה טפחים. ולא סמוך לכותל¹³ חבירו¹⁴.

¹⁰ עיין פתחי חושן פתחי חושן חלק ו פרק יג הערה א שדן, בכל נזקי ותשמישי שכנים שמן הדין אינו יכול לעכב על חבירו, אף על פי שיש לו קצת נזק או חשש נזק, ויכול לעכב עליו על ידי השלטון על פי החוק, אם מותר לו לפנות לעיריה או לשלטון ולעכב עליו. ועיי"ש שהביא משו"ת אבני נזר או"ח סימן לו בדין מי שיש לו ביהכנ"ס ורצה אחד לבנות עוד ביכנ"ס, והלך הראשון ומסר לשלטון שלא יתנו לו רשיון, והביא דברי המהרי"ק והב"י, וכתב דעכ"פ אין לו לילך לערכאות, אבל בדבר המסור לממשלה אין לו דין ערכאות, וכתב שאפשר שגם האבנ"ז לא כתב אלא בנדון דידיה שהוא לאחר מעשה, ודן שם אם מיקרי מוסר או עשה שלא כדין, ונראה עוד שלאחר שזה כבר עשה, וע"י פניה לשלטון יגיע לו נזק יותר ממה שחייב, ודאי אסור לו לעשות דין לעצמו, וע"כ מן הראוי שכל הרוצה לעשות דבר העלול לעורר התנגדות מצד השכנים, אם בצדק או שלא בצדק, יודיע להם ויתברר הדבר עפ"י ד"ת, או עכ"פ יתיעץ עם מורה ודאין אם מותר לו לעשות דבר זה, וע"י כך ימנע מעצמו ומאחרים הפסדים מיותרים.

¹¹ עיין בפתחי חושן שם עוד שכל זה כשבא למנוע מחבירו ע"י מעשה, אבל כשחבירו זקוק לרשיון כדי לבנות, ובכדי להשיגו הוא זקוק לחתימת השכנים, יש מקום לדון אם חייב או אם מותר לו לסרב מלחתום, אף על פי שמדין תורה רשאי שכנו לבנות, שהרי אינו חייב לעשות מעשה כשלדעתו עכ"פ יגיע לו קצת הפסד, או אפילו מניעת ריוח. ולענ"ד נראה לדמות דין זה למה שדנו הפוסקים בענין ירושת הבת, כשצריכים היורשים לקבל ממנה כתב ויתור כדי שיוכלו לזכות בירושה המגיעה להם, אם חייבת לחתום, וכבר דנו הרבה פוסקים בזה, ודעת הרבה שאין כופין אותה, ועכ"פ יכולה לדרוש פצויו עבור חתימתה (ע"י דיני שכירות פרק ח הערה סד ודיני גניבה פרק ח סוף הערה ב שהבאתי קצת מדבריהם), ולפי"ז ה"נ בנדון דידן, ואם השכן רוצה לפצותו עבור חתימתו נראה שצריך לחתום בכדי שחבירו יוכל לקבל זכותו המגיעה לו עפ"י דין תורה, ואפשר שבמקום שאין לו נזק כלל וכלל דהוי בכלל כופין על מדת סדום צריך לחתום ללא תמורה. ויש לדון בזה לפי ראות עיני המורה.

¹² שו"ע ונו"כ שם יח

¹³ כתב בבדק הבית שרביהו הטור תופס פשט הגמרא דמשמע דדוקא מכותל הבור צריך להרחיק אבל לא משאר כותלים אבל לפי שהרמב"ם כתב אלא אם כן הרחיק מן הכותל ולא הזכיר כותל הבור נראה דסבירא ליה דאפילו מכותל דלאו בור צריך להרחיק ומסתברא כוותיה דמפי מזיקי הני ממי רגלים שצריך להרחיקן אפילו מכותל דלאו בורו ג' טפחים וכל שכן הני ומה שאמרו בגמרא כותל בורו. לאו למעוטי שאר כותלים לענין הדין אלא מפני תקון לשון המשנה דפתח בבור וסיים בכותל אבל לענין הדין מכל כותל צריך להרחיק.
¹⁴ רמ"א שם סעיף י, וסיים שצריך לתקן לפי עיני אומנים הבקיאין בכך, והוא מדברי שו"ת הרשב"א ח"ג סימן קנז, ובערך ש"י הבינ שהנזק הוא מחמת שעד עתה היה נשען הכותל ביסוד קרקע של חבירו, ועתה כשאין לו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

**ב. ולא אמת המים ולא נברכת כובסין ... ומרחיקים את
הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים ...
מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן
הכותל שלשה טפחים**

צריך להרחיק¹⁵ מכותל חבירו כל דבר העלול לגרום נזק לכותל, כגון דברים
המעלים הבל¹⁶, וכן זרעים ומחרישה¹⁷ ומי רגלים במקום שמזיקים לכותל¹⁸,

יסוד קרוב ליפול, והקשה במה נשתעבד זה להעמיד יסוד לכותל של חבירו, וכמו שהקשו גבי דוושא, עיין שם
שנדחק בזה, ובדברי הרשב"א נראה בהדיא שהנזק הוא שמחמת החפירה נתרועע כותל חבירו, וכתב
שהחופר מוען שכיון שכבר חפר ולא הויק שוב א"צ להרחיק, וע"ז כתב הרשב"א דלא בכלל מויק ניכר הנזק
מיד, וכתב שזנזק זה צריך לתקן כפי עיני המומחים (וגם הע"ש בתירוץ שני כתב כן לפרש דברי הרשב"א),
ובשו"ת הרשד"ם סימן רמא כתב במי שעשה תל עפר בחצירו סמוך לכותל חבירו, והכותל נשען ביסודותיו
על אותו תל, דכיון שהניחו שם מדעתו כמה ימים, ה"ז כאילו ביטלו ואינו יכול לחזור וליטול התל, דהוי כנותן
מתנה שאינו יכול לחזור וליטלו, ודן שם בסתם עפר אם ביטלו או לא, ואף אם נאמר דלא הוי ביטול, מ"מ אינו
יכול להסיר התל אם בשעת הסרתו יגיע נזק לכותל, והביא ראיה מהנוטע בשדה חבירו שאינו יכול לומר עצי
אני נוטל משום כחשא דארעא, ואם הפסיד חייב לשלם כפי שומת הבקיאים. ובערך ש"י שם הקשה שרוב
הפוסקים פירשו הך דכחשא דארעא שהנטיעות הכחישו בינתיים, ולא בשעת הוצאתם, והרשד"ם ע"כ איירי
שבלי התל היה היסוד חזק והנזק הוא לא מחמת מניעת התל אלא מחמת הסרתו, והקשה מהא דשטף נהר
עציו שיכול ליטול נטיעותיו, ועוד כתב דמה דמשמע ברשד"ם שאם נעשה היסוד כשהתל כבר היה אינו רשאי
להסירו אף כשאין נזק מחמת הסרתו, פירש הע"ש דאיירי שהיה התל הפקר או של מלך שנשתעבד לבעל
הכותל להחזיק כותלו, דומיא דדוושא, אבל בלא"ה אינו יכול לשעבד תל של חבירו להחזיק כותלו, עיין שם.

¹⁵ שו"ע ונו"כ קנה ד – ו

¹⁶ כגון גפת זבל ומלח וסיד וסלעים וחול הלח.

¹⁷ שמחלידים הקרקע ומתמוטט יסוד הכותל, ובקצה"ח סק"ד הביא מדברי הרמב"ן שהסביר הרי בזרעים שרק
השרשים הבאים לאחר מכאן גורמים הנזק, וא"כ לר"י לא הוי גירי דיליה, ותירץ דכיון שהזרע ממקומו הוא
יונק וגורם הנזק, הוי גיריה, ואף על פי שהזרע בעצמו בלא השרשים לא היה מזיק, הו"ל זה וזה גורם, וגם זה
אסור לר' יוסי, עיין שם.

¹⁸ כגון שהתקבצו בגומא ובכותל אבנים שאינו ניזק מותר להשתין במקומו בלא הרחקה, ומ"מ משמע שעל
הכותל ממש אף בכותל אבנים אסור.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

או כל לחות¹⁹ באופן שיכול להזיק לכותל²⁰. ומרחיק ג' טפחים וי"א²¹ שצריך גם לסוד בסיד²².

ג. ומרחיקין את הריחים שלשה מן השכב שהן ארבעה מן הרנב

וכן צריך²³ להרחיק כל דבר המניד את הכותל מחמת רעש, כגון ריחיים או מכונת אריגה, ובדברים העושים רעש אפילו כשאין חשש נזק לכותל אם השכן חולה²⁴, ואפילו²⁵ היה בריא ונחלה, והרעש מזיק לו²⁶ צריך

¹⁹ כגון אמת המים או צנור השופך ע"י שופכים, ואם המים אינם קבועים, הביא הרמ"א שם ב' דיעות, ויש לעיין מהא דסעיף יא באבן שהכובס מכה בבגדים ללבנם, שצריך להרחיק משום שהמים נתזים על הכותל, שלכאורה אינם קבועים, ואפשר דכל שעושה בקביעות מיקרי קבועים, ועי' שו"ת מהרש"ם ח"ז סימן קכט שו"ע ונו"כ שם י

²¹ בסמ"ע כח כתב שהרמב"ם ס"ל דכן הדין אפילו בכותל בנין דחבירו, והרא"ש [ב"ב פ"ב סי' ד'] והמור [סעיף י"ב] סבירא להו דכותל בנין אין צריך בהכי אלא הרחקה ג' טפחים, אבל אין צריך לסוד ג"כ בסיד, רך הש"ך שם ה חלק עליו וכתב ואינו מובן לי דלהרא"ש וטור שפסקו לקולא האבעיא ס"ל אפי' בכותל בור דא"צ לסוד בסיד ואין חילוק

²² כותל בור זה או מקוה המים זה או כותל האמה בצד חבירו, כדי שלא יבליעו המים ויזיקו כותל חבירו. שו"ע ורמ"א ונו"כ קנה ז

²⁴ הוא מדברי הריב"ש סימן קצו בדין הכאת האורג, וכתב דמה שאמרו שאינו יכול למחות ולומר איני יכול לישן מקול הפטיש ומקול הריחיים, אפילו בתנות שבאותה חצר, וכ"ש בחצר אחרת היינו בסתם בני אדם בריאים, אבל בזה שמוחזק לחולה אין לך גירי גדול מזה (בערוה"ש כתב על דברי הרמ"א דהיינו דוקא כשמוזק לבעל החצר או לבני ביתו, אבל אם מוזק לאחד משכניו אינו יכול למחות בידו, שיכול לומר לו שישכור לו דירה אחרת, ע"כ. ועיין פתחי חושן שם הערה כד שנראה שלא ראה דברי הריב"ש שהוא מקור לדברי הרמ"א, דמשמע שאינו מחלק לגבי חולה בין חצר זו לחצר אחרת). ובהזו"א ב"ב סימן יג ס"ק יא הקשה לסברת הריב"ש דא"כ לעולם יעכבו מלפתוח אומנות כזו שמא יארע לו חולי, וחולי הוא דבר המצוי, וכתב שמודה הריב"ש שאם אומנותו בפטיש וריחיים ואח"כ אירע חולה בשכנו אינו כופהו להפסיק אומנותו, ורק אם יש כבר חולה ובא לעשות יכול לעכבו, וכתב עוד דהא דחולה יכול לעכבו, שכן הוא שורש נזקי שכנים שהראשון עושה כל מה שירצה ועל השני מוטל שלא להזיקו, כמו באוצר ונחתום, וה"נ עושה ביתו חולים ועל חבירו שלא לעשות אומנות של רעש.

²⁵ בנה"מ סימן קנו חידושים סק"ז שאפילו היה בריא ונחלה יכול למחות, דלא מהני בזה חוקה דומיא דקוטרטא ²⁶ יש להסתפק אם הוא דוקא כעין הא דרב יוסף דאנינא דעתיה שלעולם הדבר קשה לו, וה"נ בחולי ידוע שהרעש מזיק לו, אבל לא במחלה זמנית, שאם נאמר שגם במחלה זמנית צריך להרחיק, נמצא שמפעל יהא חייב לסגור מפעלו למשך שבועות באם יש חולה בסביבה שהרעש מפריע לו, ואם כי הריב"ש שם כתב שאין להתחשב בטענת האורג שאם יצטרך לשנות מקומו למקום אחר יפסיד מזה, שאין לאדם להציל היזק עצמו בהיזק חבירו, אפשר שסברא זו יש לה מקום בדבר תמידי, וצ"ע. פתחי חושן שם כד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

להרחיקו²⁷, ויש אומרים²⁸ שאפילו אדם בריא יכול למחות בעסק העושה רעש, ויש אומרים²⁹ שבריא אינו יכול למחות.

וכל זה כשעושה דבר שאינו עיקר דירה, כמו אריגה וכיוצא בו, שאינו מצוי ברוב בני אדם³⁰, אבל דברים שרוב בני אדם עושים, ולפעמים תשמישים ודיבורים מפריעים את החולה, אינו יכול למחות, אפילו אם החולה קדם.

בזמננו³¹ אי אפשר למנוע משכנו להפעיל תנור הסקה או מזגן, שזה היום מתשמישי דירה, אבל יכול לתבוע שיקטין הרעש עד כמה שאפשר, וכל שהוא בגדר רעש מקובל אינו יכול למחות.

ויש לדון אם רשאי להתקין בבית או במכונית מערכת אזעקה מפני גנבים, ולכאורה נראה שמותר, אלא שיש אומרים ששכיח מאד קלקול ויש רעש ללא סיבה וגורם טירדה לשכנים, ונראה שגם זה אינו סיבה למנוע, שאינו צריך לחשוש שמא יתקלקל.

ויש להמנע גם מהכרזות ברמקול בשעות הלילה המאוחרות, שזה מונע מלישן, ואף על פי שהוא כחצר אחרת, נראה שמ"מ יש למנוע לכתחלה.

ד. ואת התנור שלשה מן הנליא שהן ארבעה מן השפה

לא יעמיד³² אדם תנור בתוך ביתו אא"כ ירחיק מן התקרה בשיעור שלא יעלה האש וידליק ויזיק לזה שדר בעליה, וכן כשדר בעליה צריך להעמיד

²⁷ רמ"א שם טו

²⁸ בשו"ע שם סעיף ז כתב בהא דריחיים שצריך להרחיקו מן הכותל כדי שלא ינידו או כדי שלא יבהלנו בקול הריחיים, והוא מלשון הרמב"ם ומשמע שאף באדם בריא הדין כן, וכן בסימן קנו סעיף ב כתב שיכולים השכנים למחות באחד מהם שרוצה לעשות אומנות בחנותו מפני קול הנכנסים ויוצאים, ומשמע שלכתחלה יכולים למחות, והיינו בסתם אדם אפילו אינו חולה. והרמ"א כתב שם בשם יש אומרים שכל מה שעושה בחנותו ובביתו אפילו לכתחלה אינן יכולים למחות, אא"כ הוא חולה, וכמ"ש כאן.

²⁹ רמ"א סימן קנו סעיף ב, כדעת התוס' והרמב"ן והרשב"א שמפרשים הך דאינו יכול למחות מפני קול הריחיים כפשוטו, ורק כשעושה בחצר השותפין יכולים למחות, אבל מה שעושה בביתו או בחנותו אינם יכולים למחות, ואפילו לא החזיק.

³⁰ חזו"א שם ומסתפק החזו"א בכל הרחקת נזיקין כשהניזק עצמו יש לו אותו דבר המזיק ואינו חושש, כגון שיש לו גפת וזבל אצל כותלו, אם יכול לעכב על חברו, ואת"ל שמ"מ יכול לעכב, אם יש לו ריחיים בתוך ביתו וגם חולה בביתו ואינו חושש, מהו שיעכב את חברו, וכתב דזה פשיטא שאם החולה הוא אחד מבני ביתו יכול החולה לעכב שהרי אין החולה מחזיק ריחיים (וצריך לומר דמה שאינו מקפיד על בעל הבית הוא מפני שאינו יכול למחות בידו, ואפ"ה יכול לעכב על חברו שאינו מפחד ממנו, וצ"ע), אלא שאם בעה"ב עצמו חולה ואינו מקפיד על שלו, או שהחולה מתרצה בריחיים של בן הבית דהוי כאילו הוא עצמו מחזיק ריחיים אם יכול לעכב על חברו (לכאורה יש לעיין שהרי יתכן שיכול לסבול רעש של ריחיים אחד ולא של שנים).

³¹ פתחי חושן שם הערה כה

³² שו"ע ונו"כ קנה א ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

תחת התנור מעזיבה, וגם השכנים הדרים בצדי הבית יכולים לעכב עליו עד שירחיק כשיעור, ואפילו אין חשש דליקה, צריך שירחיק התנור מכותל המשותף לשכנו כדי שלא יתקלקל הכותל מחמת החום.

ובגמרא ובשו"ע הוזכרו שיעורים לתנור ולכיריים של יחיד ושל נחתום, ופשוט שלא נאמרו השיעורים אלא לפי התנורים והבתים שהיו בימיהם, ובזמננו מסתבר שאין שיעורים אלה נוהגים

אלא שיש ללמוד מזה שלא יעשה אדם בתוך ביתו דבר העלול להזיק ולשרוף הבית. ואם יש ארובה³³ המוציאה העשן ודאי שא"צ הרחקה, שהרי האש והעשן יוצאים דרך הארובה.

ובזמננו אין שום הגבלה להעמיד תנור בבית כשהוא במצב תקין ומסודר באופן שמדרך העולם אין חשש שתצא שלהבת ותדליק בבתי השכנים³⁴, אבל אם יש קלקול בתנור או בארובה, חייב לתקנו, ואסור לו להשתמש בו כשיש חשש שתצא אש.

דף יז:

ה. האומר לחבירו בור וכותליה אני מוכר לך צריך שיהא הכותל שלשה טפחים

המוכר לחבירו³⁵ בתוך שדהו בור וכתליו, נותן לו רוחב הכתלים של הבור ג' טפחים³⁶.

ו. הבא לסמוך בצד המצר ... בשדה שאינה עשויה לבורות ... סומך ... בשדה העשויה לבורות ... אינו

³³ ערוה"ש שם, וכן הוא ברשד"ם חו"מ סי' רסז

³⁴ ופשוט שאף בתנור תקין ומסודר אם יצאה אש ברוח מצויה והזיקה, חייב לשלם כדין כל מבעיר אש, ואף על פי שהבעיר ברשות

³⁵ שו"ע ונו"כ ריז ה

³⁶ ובשו"ע שם סעיף ו הביא שיעור מקום קבורה, והוא בזמנם שהיו קוברים במערות וכוכים שבהם, ובזמננו לא שייך שיעורים אלה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

סומך ... כל מרא ומרא דקא מחיית קא מרפית לה

לארעאי

הבא לחפור³⁷ בור בסוף שדהו סמוך למיצר חבירו, אם שדה חבירו אינה עשויה לבורות יכול לחפור עד סוף שדהו, ואין חבירו יכול למחות ולומר שמא ארצה אח"כ לעשות ג"כ בור ונמצא חפירתו מוזיקתו כיון שאין השדה עשויה לחפור בו בורות³⁸, ואם ירצה אח"כ גם חבירו לחפור צריך להרחיק ששה טפחים מכותל הבור של הראשון שצריך שיהא בין חלל שני הבורות ששה טפחים שבשעת חפירת הבור מזעזע ומחליש את הקרקע במרחק ששה טפחים, ונמצא מוזיק לכותל בורו של חבירו³⁹.

היתה גם⁴⁰ שדה חבירו עשוי לבורות, אסור אף לראשון לחפור סמוך למיצר, אלא צריך להרחיק ג' טפחים מן המיצר, וכשיבא השני לחפור ירחיק ג"כ ג' טפחים⁴¹.

וכשמרחיק⁴² י"א⁴³ שצריך ג"כ לסוד בסיד כותל בורו. ויש אומרים⁴⁴ שמספיק אחד מן השניים או שירחיק ואינו צריך לסוד. או שיסוד ואינו צריך

³⁷ שו"ע ונו"כ קנב יח

³⁸ ונראה דהיינו שאין חבירו רוצה לחפור, אבל כשאומר שרוצה לחפור, לא גרע משדה העשויה לבורות שצריך להרחיק ג' טפחים וכמו שיתבאר להלן, וכ"כ בקצה"ח סק"י.

³⁹ וכבר נתבאר לעיל שבחפירת בור כו"ע מודים שאסור לסמוך אף על פי שהדבר הנזוק עדיין אינו שם, וכמ"ש בגמרא הטעם דכל מרא ומרא מרפית לארעאי. ועיין פתחי חושן שם הערה פא שכתב ולא נתברר לי אם לא הרחיק הראשון כשהיה צריך להרחיק, מה דינו ואיך ישלם לזה נזקו, וכן לא מצאתי מה דינו של שני שלא הרחיק, שמלשון הגמרא משמע שמרפה הקרקע והוא נזק שאינו יכול לתקן,

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם

⁴¹ ואפשר דאפילו כבר עשה בור בהרחקת שלשה אינו רשאי לכתחלה לעשותו בור מים לפי מ"ש תוס' ריש פרק לא יחפור (ב"ב יז, א ד"ה לא יחפור) דעיקרא דהרחקה בבור משום מתנתא ומשום מיא ע"ש, אבל בדיעבד שנעשה שם בור מים בהרחקת שלשה בלא סיד אין כופין אותו ביותר. קצוה"ח שם ז

⁴² ברמ"א מביא שתי הדעות

⁴³ דעת הרמב"ם

⁴⁴ דעת הרא"ש (ב"ב פ"ב סי' ד')

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

להרחיק. ודוקא שיהיה עכ"פ בין בור לבור כותל של ג' טפחים⁴⁵, והיינו דוקא אם עשה בדיעבד אבל לכתחילה צריך לעשות שניהם⁴⁶.

⁴⁵ דהא סד בסיד לא מהני אלא היכא דאיכא כותל, והיינו שיסוד כותל הבנין או כותל הבור בסיד, אבל היכא דליכא ג' טפחים בין בור לבור לא מהני סד בסיד, דסיד לא מהני אלא לכותל וכל כותל בור אינו פחות מג'. ואם באו לחפור שניהם בבת אחת ורצו שניהם לסוד בסיד, זה מרחיק טפח ומחצה וכן השני בכדי להיות כותל שלם ואז מהני סד בסיד, אבל בפחות מג' טפחים ודאי לא מהני סד בסיד, והגע בעצמך אם יהיה הכותל רחבו משהו וכי תעלה על דעתך דהסיד מחזיקו, וכיון דשיעורא בעינן גם לסיד א"כ אינו פחות מג' דהוא שיעורא דכותל בור. קצוה"ח שם ו

⁴⁶ קצוה"ח שם זוועיין קצוה"ח שם ה שכתב דכיון דהוא בעיא דלא איפשטא ודאי לכתחלה צריך לעשות שניהם הרחקת שלשה וגם לסוד בסיד, אלא בדיעבד אם לא עשה רק אחת מהן אין ב"ד כופין אותו ביותר כיון דספיקא לקולא, וא"כ בכותל בנין דלא מספקא אלא דודאי או סד בסיד תנן, א"כ אפילו לכתחלה א"צ לעשות רק אחת מהן, וזה כוונת הסמ"ע דלהרא"ש והטור דס"ל דבכותל בנין אין צריך בהכי וכו', ואין צריך לכתחלה משמע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

